

Tilsyn med skolemiljø og internkontroll

Veiledningssamling 25. mars



Statsforvalteren i Oslo og Viken





Nytt felles nasjonalt tilsyn (FNT) 2022 - 2025

- Skolemiljø og internkontroll
- Pilotering 2021
 - Oslo
 - Indre Østfold
 - Lillestrøm





Ny kommunelov

§ 25-1 i kraft fra 01.01.2021

Mer utfyllende bestemmelser om hensikten, innhold og omfang enn tidligere, men likevel fortsatt overordnet.

Opphevet bestemmelsene i særlovgivningen (opplæringsloven § 13-10, «forsvarlig system»)

Formålet: Unngå dobbeltregulering.

Omfatter i stor grad de samme elementene.

Prop 46 L (2017-2018):

Forenkle og tydeliggjøre:
Internkontrollen skal bli bedre, mer målrettet, effektiv og helhetlig.

Prop. 81 L (2019-2020):

«Hensikten er å gi en bedre, mer helhetlig og samlet regulering av internkontroll for kommunene. Med lik regulering for ulike sektorer er målet at det skal bli lettere å ta et mer helhetlig grep om internkontrollen i kommunen, og at internkontrollen kan styrkes gjennom et mer målrettet internkontrollarbeid».



[Internkontroll i kommunene - KS](#)

Bl.a.:

- Internkontroll på 1-2-5
- Årlig rapportering av internkontroll
- Møteplass for deg som jobber med internkontroll
- Slik jobber kommuner med internkontroll
- Opptak av webinarer
- E-læring og digital opplæring i internkontroll
- Film om internkontroll
- 3 råd på veien mot internkontroll
- Og en del mer!



Tema for tilsynet

Tema for tilsynet er om kommunen gjennom sin internkontroll:

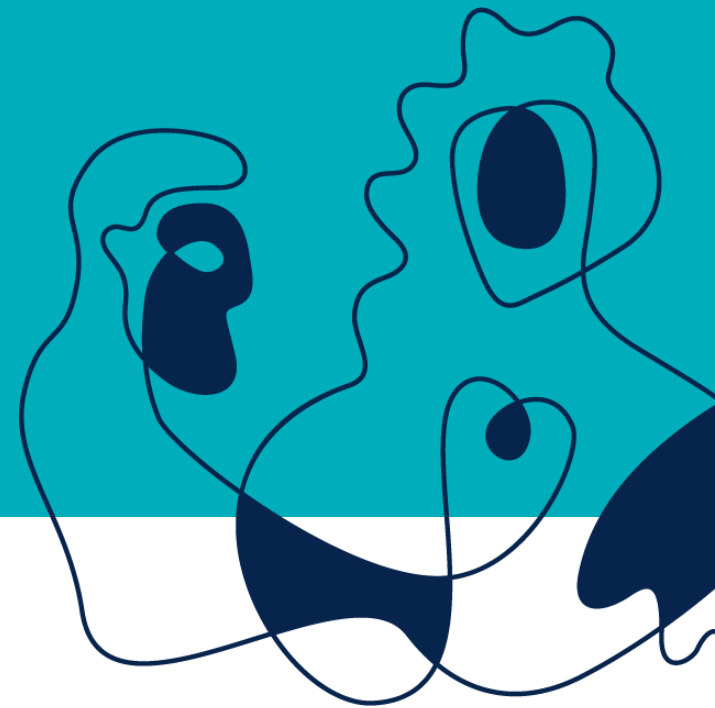
- sikrer at alle som arbeider på skolen oppfyller plikten til å **varsle** der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen §§ 9 A-4 og § 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1
- sikrer at skolen og skoleeier oppfyller plikten til å **undersøke** saken der det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø eller blir krenket av en som arbeider på skolen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og § 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.
- sikre at skolen og skoleeier ivaretar plikten til å **sette inn tiltak** slik at elevene får et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5, jf. kommuneloven § 25-1.

Redegjørelse, RefLex og intervjuer

Barnehage- og utdanningsavdelingen



Statsforvalteren i Oslo og Viken





RefLex

RefLex er et verktøy for alle som jobber med barnehage og skole.

<https://reflex.udir.no/Egenvurdering>

<https://ubas.udir.no/admin/>



Skriv her...

1. Sikrer kommunen at plikten til å varsle i skolemiljø saker blir oppfylt?

1.1. **Inngangsspørsmål:** Skal egenvurderingen inkludere deltemaet "Sikrer kommunen at plikten til å varsle i skolemiljø saker blir oppfylt?"

Ja Nei

1.2. Varsler alle som arbeider på skolen til dere ved mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en i skoleledelsen?

Ja Nei Legg til: Begrunnelse Dokumentasjon

1.3. Varsler rektor til dere i alvorlige tilfeller?

Ja Nei Legg til: Begrunnelse Dokumentasjon

1.4. Har dere tilpasset internkontrollen for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?

INNHOLD

- 1 Sikrer kommunen at plikten til å varsle i skolemiljø saker blir oppfylt?
- 2 Sikrer kommunen at plikten til å undersøke i skolemiljø saker blir oppfylt?
- 3 Sikrer kommunen at plikten til å sette inn tiltak i skolemiljø saker blir oppfylt?

Krav til internkontrollen

Loven angir hva som kreves som et **minimum**. I praksis vil internkontrollen ofte inneholde flere elementer enn det som følger av bestemmelsen.

Hovedtrekkene i internkontrollen:

- angir **hva** kontrollen skal gjelde og **hvem** som har ansvaret,
- krav til kontrollens **innhold, utforming og oppfølging**,
- **dokumentasjonskrav**,
- krav om **evaluering og forbedring**.



§ 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen

Kommuner og fylkeskommuner skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen er ansvarlig for internkontrollen.

Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering*
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer*
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik*
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig*
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*



Særlig om «systematisk»:

arbeidet må ikke være hendelsesbasert eller tilfeldig.

Typiske elementer i et systematisk arbeid:

- Målsetninger og klarhet i ønsket resultat,
- Planer for arbeidet,
- Kunnskap om nåsituasjonen,
- Verktøy og metoder,
- Rutiner og prosedyrer,
- Tiltak og innsats.

Særlig om «risikoforhold»:

Risiko er produktet av sannsynlighet og konsekvensen av en hendelse.

Internkontrollen bør speile de risikoene som finnes i virksomheten – kommunen må ha tilstrekkelig kunnskap om de uønskede hendelsene som kan inntreffe.

Tiltak og kontroller som reduserer risiko

Hva kan gå galt?



Hvor galt kan det gå?



Hva er gjort for å unngå at det går galt



Er det nok?



Oppfølging





Hvilke deler av internkontrollen kontrollerer vi i dette tilsynet?

- Har kommunen **vurdert risikoen** for at de som arbeider på skolen ikke oppfyller plikten til å varsle, til å undersøke og til å sette inn egnede tiltak, og plikten til å dokumentere arbeidet med dette?
- Har kommunen fulgt opp med **tiltak for å hindre eller forebygge risikoen** for at plikten til å varsle, til å undersøke og til å sette inn egnede tiltak, eller dokumentasjonsplikten, ikke blir oppfylt?

- Kontrollspørsmålene tar hovedsakelig opp § 25-1, andre ledd bokstav c)
- Likevel sammenheng med de andre kravene til internkontrollen



Vurderinger i piloteringene

a. Beskrive hovedoppgaver, mål og organisering

Kommunedirektøren skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering. Beskrivelsen må være egnet til å gi en oversikt over hvordan kommunen har fordelt ansvar, oppgaver og myndighet, både i kommuneadministrasjonen og på skolenivå.

b. Ha nødvendige rutiner og prosedyrer

Kommunedirektøren skal påse at kommunen har innarbeidet nødvendige prosedyrer og rutiner som beskriver hvordan oppgavene skal utføres, slik at de ansatte gjør det som er planlagt.



c. Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik

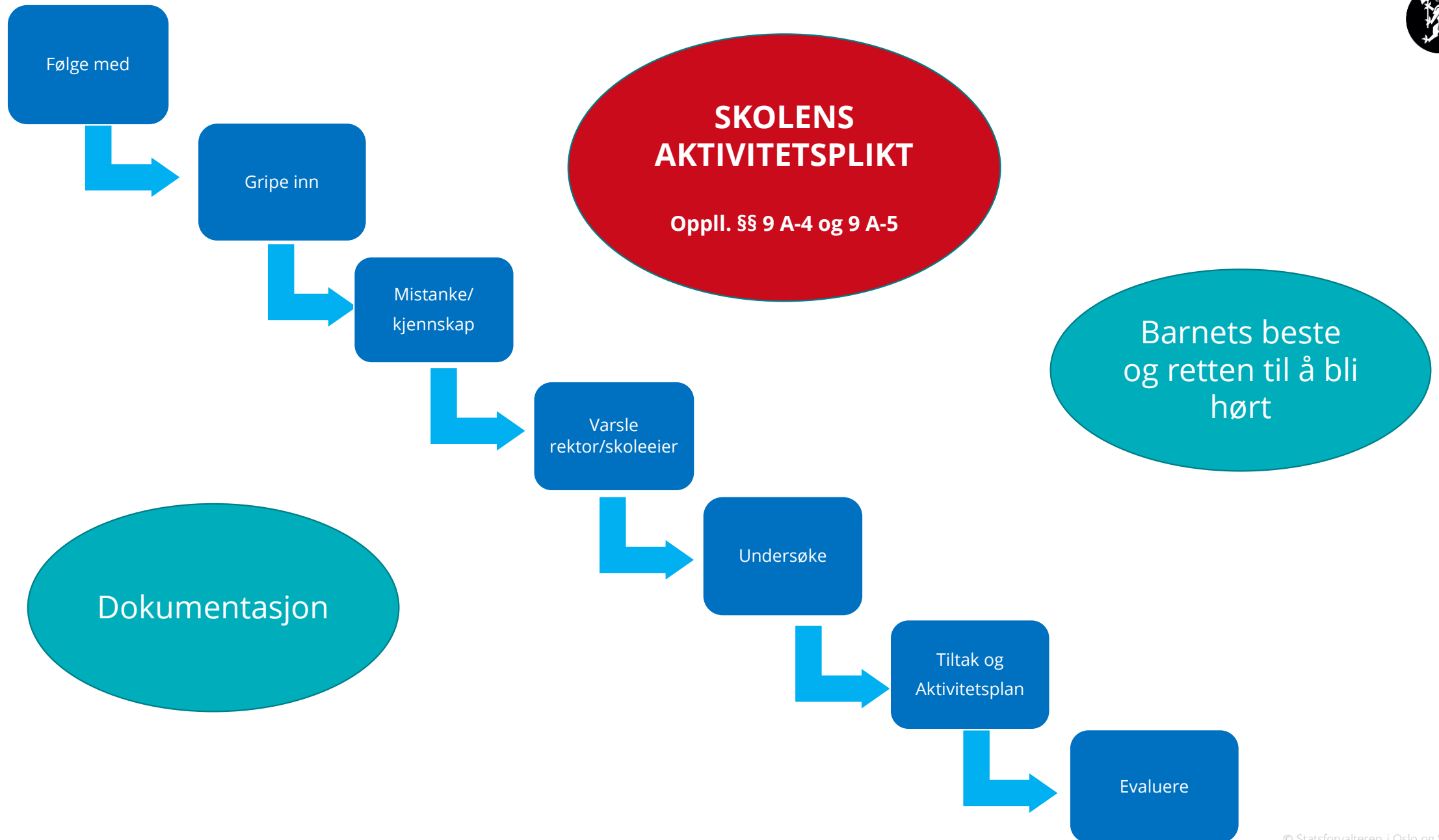
Kommunedirektøren må jevnlig følge med på områder med risiko for svikt og sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge brudd på regelverket. Kommunen må ha et avvikssystem som sikrer at regelverksbrudd både blir rapportert og fulgt opp.

d. Dokumentere internkontrollen i den formen og omfanget som er nødvendig

Hva som er nødvendig for kommunen å dokumentere, må kommunen vurdere ut fra virksomhetens risikoforhold, størrelse, egenart og aktiviteter, og ut fra målet med internkontrollen som er å sikre regelverksetterlevelse.

e. Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

Kommunen må innhente informasjon og gjennomføre risikovurderinger, og på denne bakgrunn vurdere å sette inn relevante forebyggende og risikoreduserende tiltak for å hindre og forebygge regelverksbrudd.





Hva undersøker Statsforvalteren?

Vi må undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at:

- ❑ Alle som arbeider på skolen varsler
 - rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
 - rektor straks ved mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider på skolen, har krenket en eller flere elever
 - skoleeier straks dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen
- ❑ Rektor varsler skoleeier
 - i alvorlige tilfeller
 - i alle tilfeller hvor det er mistanke om eller kjennskap til at som arbeider på skolen, har krenket en elev

Statsforvalteren skal også undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen **dokumenterer** hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å varsle.





Hva undersøker Statsforvalteren?

Vi må undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at:

- skolen **snarest** gjennomfører de undersøkelser som med rimelighet kan forventes dersom noen som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
- skolen **straks** setter i verk de undersøkelser som med rimelighet kan forventes når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev.
- **skoleeier** sørger for at det **straks** settes i verk de undersøkelser som med rimelighet kan forventes dersom det er en i ledelsen ved skolen som står bak krenkelsen.

Statsforvalteren skal også undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen **dokumenterer** hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å undersøke.



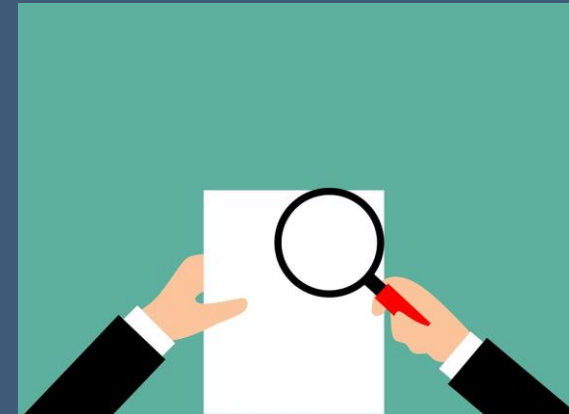


Hva undersøker Statsforvalteren?

Vi undersøker om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at:

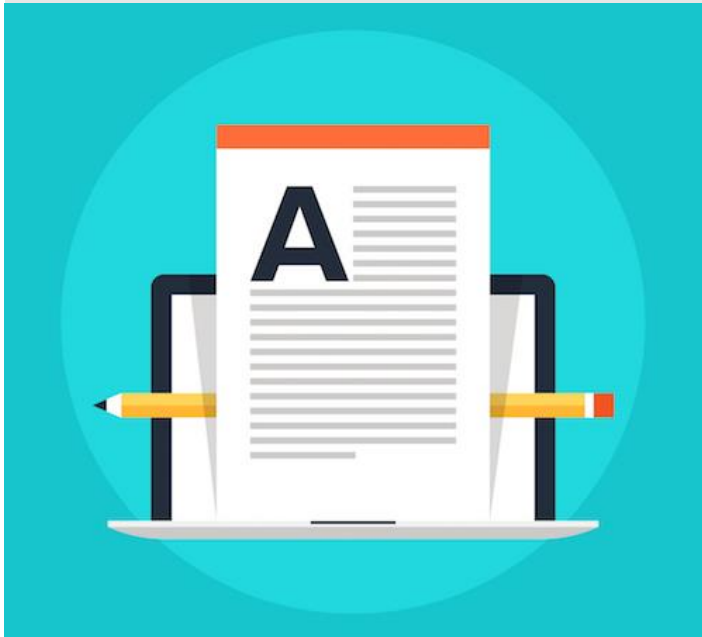
- skolen setter inn tiltak når en elev ikke har det trygt og godt
- tiltakene er egnede
- tiltakene settes inn straks når det er mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, krenker en elev
- tiltakene blir evaluert, og justert eller endret når det er behov
- skolen fortsetter å evaluere og justere tiltakene helt frem til eleven har et trygt og godt skolemiljø

Statsforvalteren skal også undersøke om kommunen gjennom sin internkontroll sikrer at skolen **dokumenterer** hva som blir gjort for å oppfylle plikten til å sette inn tiltak.





Dokumenterer vi tilstrekkelig?



- Skolen har plikt til å dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle de ulike delpliktene, jf. oppl. § 9 A-4 syvende ledd.
- Dokumentasjonskravet vil også gjelde for skoleeier i de tilfellene skoleeier har ansvaret for å ta imot varslar eller undersøkelser.



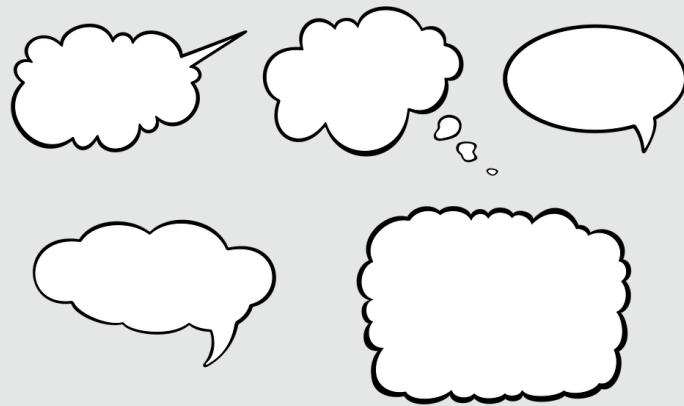
Vurderinger i piloteringen

- Uklart om når og til hvem det skal varsles.
- Uklart om varsel skal dokumenteres.
- Uklart om formålet med undersøkelsene, om undersøkelsene igangsettes raskt og om skolen sammenstiller og analyserer funnene og bruker dette som grunnlag for utarbeidelsen av tiltak.
- Uklart om undersøkelsene og skolens vurdering dokumenteres.

- Tiltak - nytt



Retten til å bli hørt



- Alle barn har rett til å bli hørt i saker som vedrører dem, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 12.
- At eleven har rett til å bli hørt i forbindelse med skolemiljøsaker, er også forankret i oppl. § 9 A-4 femte ledd.
- Skolen og skoleeier må oppfylle elevens rett til å bli hørt for å oppfylle undersøkelsesplikten. Dette omfatter ikke bare den eleven som skolen mistenker eller kjenner til at ikke har et trygt og godt skolemiljø, men også andre elever som er direkte påvirket eller involvert i saken.



Elevens beste

- Barnets beste er et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som omhandler barn. Dette er fastsatt i barnekonvensjonen artikkel (art.) 3 nr. 1 og Grunnloven § 104.
- At barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten, er også forankret i opplæringsloven § 9 A-4 femte ledd.



Sammenfattet

I tilsynet ser vi de enkelte pliktene i opplæringsloven og internkontrollen i sammenheng.

Vi undersøker om aktivitetsplikten etter opplæringsloven blir oppfylt og om ledelsen i kommunen, både i administrasjonen og på skolenivå, sikrer regeletterlevelse gjennom de styringstiltakene som er satt i verk.

Risikovurderingen til kommunen må vise hvordan internkontrollen tilpasses og om det settes inn tiltak knyttet til hele aktivitetsplikten eller enkelte delplikter.

Kommunen må også vise at den har planlagt og vurdert risiko for fremtidige regelverksbrudd og vurdert forebyggende tiltak.

Kommunen må vise at den har innhentet tilstrekkelig informasjon som grunnlag for risikovurderingen.

Takk for oss

Parallellsesjonen
starter kl. 10:15



Statsforvalteren i Oslo og Viken

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside statsforvalteren.no/ov

